

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Державного університету
«Київського авіаційного інституту»
доктору економічних наук, професору,
в.о.зав.кафедри економіка ДУ «КАІ»,
Ареф'євій Олені Володимирівні

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента кафедри економіки Факультету економіки та бізнес-адміністрування Державного університету «Київський авіаційний інститут» Сімкової Тетяни Олексіївни на дисертаційну роботу Лункіної Ірини Юріївни на тему «Антикризове забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються трансформацією економічних парадигм і концепцій, що зумовлює необхідність упровадження антикризових механізмів у систему формування збалансованого потенціалу. Застосування цифровізації та інструментів штучного інтелекту виступає важливим чинником підвищення адаптивності та стійкості підприємств до кризових викликів, створюючи підґрунтя для зміцнення їхніх конкурентних переваг і ринкових позицій. У цьому контексті результативність антикризового забезпечення та його інтеграція в систему стратегічного управління стає предметом наукових досліджень і практичного пошуку дієвих інструментів підтримання економічного зростання та довгострокової стабільності підприємств.

Тема дисертаційного дослідження «Антикризове забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства» зумовлена зростаючою нестабільністю економічного середовища, необхідністю

підвищення стійкості та конкурентоспроможності підприємств в умовах кризових явищ. Проблематика формування збалансованого потенціалу підприємства та впровадження ефективних механізмів антикризового забезпечення є важливою для розвитку теорії та практики сучасного менеджменту, що підкреслює наукову й практичну значущість виконаного дослідження.

Дисертаційна робота присвячена актуальній науковій задачі – удосконаленню підходів до антикризового забезпечення підприємств через формування збалансованого потенціалу, що є надзвичайно важливим в умовах сучасної економічної нестабільності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота Лункіної Ірини Юріївни була виконана у рамках планових науково-дослідних робіт Державного університету «Київський авіаційний інститут» Міністерства освіти і науки України, Факультету економіки та бізнес-адміністрування, кафедри економіки повітряного транспорту за темою «Мотиваційне управління економічними системами в умовах інтелектуально-цифровізаційних трансформацій» (реєстраційний номер № 0121U113066, 2021–2023 роки).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Лункіної І. Ю. включає оригінальні результати, що відзначаються економічною, логічною та математичною обґрунтованістю. Дослідження здійснене на основі значного масиву даних, отриманих із офіційних джерел. У процесі виконання роботи застосовано широкий арсенал загальнонаукових та спеціальних методів: діалектичний, методи аналізу й синтезу, монографічний, метод логічних узагальнень, ієрархізації та ранжування, абстрагування і формалізації, декомпозиції, статистичний підхід, економіко-математичне моделювання, комплексний аналіз, а також методи табличної та графічної інтерпретації й візуалізації. Коректне та послідовне використання зазначеного методичного інструментарію

забезпечило отримання обґрунтованих, достовірних і змістовних наукових висновків.

Наукова новизна результатів дослідження.

Дисертаційна робота Лункіної І.Ю. має вагомий науковий потенціал, оскільки вона не лише розкриває ключові аспекти антикризового забезпечення, а й поєднує їх із сучасними підходами до формування збалансованого потенціалу підприємства. Автор ставить за мету розробити практично орієнтовані інструменти для підвищення стійкості підприємств в умовах економічної нестабільності, що повною мірою відповідає актуальним вимогам до сучасних економічних досліджень.

В дисертаційній роботі здобувача було *удосконалено* концептуальний підхід до формування механізму антикризового забезпечення в системі збалансованого потенціалу підприємства, який базується на комплексі взаємопов'язаних елементів, процесів та інструментів, спрямованих на цілеспрямоване формування збалансованого потенціалу, що забезпечує спроможність суб'єкта господарювання протистояти деструктивним впливам зовнішнього середовища та ефективно відновлюватися після кризових явищ; науково-практичний підхід до оцінювання збалансованості потенціалу підприємства який полягає у визначенні ступеня гармонійності та ефективності використання наявних ресурсів та підвищення ефективності використання потенціалу, забезпечення стійкого розвитку підприємства за рахунок раціонального використання ресурсів; науково-методичний підхід до формування антикризової стратегії забезпечення збалансованого потенціалу, який дозволяє оптимізувати процес вибору стратегічних альтернатив, забезпечити системність та обґрунтованість управлінських дій, спрямованих на подолання кризових ситуацій, досягнення сталого розвитку підприємства; теоретико-методичний підхід до оцінювання внутрішньої стійкості підприємства до кризових ситуацій, котрий поєднує врахування зовнішніх факторів із комплексним аналізом синергетичного впливу з внутрішніми чинниками та забезпечує формування цілісної системи діагностики й

визначення механізмів адаптації підприємства до змінних умов функціонування;

Набули подальшого розвитку набули подальшого розвитку науково-теоретичного трактування сутності поняття «збалансований потенціал», яке позиціонується в системі споріднених економічних категорій як інтегрована синергетична система взаємодоповнюючих ресурсів, що забезпечують адаптивність підприємства, його стратегічну стійкість і сталий розвиток в умовах динамічного середовища; методичний підхід до оцінювання збалансованості потенціалу підприємства, який ґрунтується на використанні інтегрального індикатора з агрегуванням показників виробничого, фінансового, трудового, технологічного та інформаційно-комунікаційного потенціалів, що забезпечує своєчасну ідентифікацію проблемних зон і формування ефективних антикризових стратегій підвищення стійкості та конкурентоспроможності підприємства; диференційований інструментарій оцінювання збалансованого потенціалу підприємства, який базується на індикаторному підході та використанні математичного апарату кількісного й якісного аналізу, забезпечує формування надійної основи для прийняття управлінських рішень і розвитку ІКТ-потенціалу в умовах кризового управління.

Отже, у дисертаційній роботі наукове завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних та науково-прикладних засад антикризового забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства вирішено у повній відповідності до визначених положень дисертації.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях, персональний внесок здобувача.

Лункіна І.Ю. у дисертаційному дослідженні самостійно здійснила ґрунтовний аналіз актуальних інформаційних джерел за тематикою роботи, провела бібліометричне дослідження та аргументувала доцільність застосування обраних методів і підходів для вирішення поставлених наукових завдань.

Результати наукової роботи Лункіної І.Ю. висвітлені у 15 наукових публікаціях, серед яких – 2 розділи у колективних монографіях, 7 статей у наукових фахових виданнях України та 6 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Аналіз наукового стилю та рівня публікацій здобувача засвідчує відповідність результатів вимогам до їх оприлюднення. Усі публікації відображають результати та висновки наукового дослідження. При оприлюдненні наукових результатів дотримано принципи академічної доброчесності, а в спільних публікаціях чітко встановлено особистий внесок здобувача. Таким чином, наукові результати, описані в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача. Тож, сукупність публікацій, у яких оприлюднено результати дисертації, повністю відповідає вимогам пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Апробація одержаних результатів.

Отримані Лункіною І.Ю. результати дослідження доповнюють напрацювання інших авторів із обраної теми та обґрунтовано доводять важливість безперервного вдосконалення теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо антикризового забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства.

Результати дисертаційної роботи були представлені та обговорені автором на наукових і науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема на міжнародних, всеукраїнських і конференціях за міжнародною участю. Зокрема, апробація результатів відбулася на таких наукових заходах: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 2022р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до

креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 2023 р.), The 9th International scientific and practical conference «Scientific research: modern challenges and future prospects» (Munich, 2025), Міжнародної науково-практичної конференції «Управління розвитком економічного середовища в умовах глобальних трансформаций» (Харків, 2025)

Практичне значення отриманих результатів.

Практична значущість отриманих результатів полягає у розробці комплексного підходу до вирішення прикладних завдань із антикризового забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства в умовах посилення економічної нестабільності та конкурентного середовища. Запропоновані методичні положення та інструменти були апробовані у практичній діяльності підприємств шляхом проведення аналітичних досліджень щодо відповідності розроблених методик особливостям їх економічної діяльності, а також підтвердили ефективність у подальшому господарському застосуванні.

Зокрема, практичне застосування рекомендацій автора підтверджено довідками від ТОВ «Черкаська транспортно-експедиторська компанія» (№31-01 від 31.03.2025 р.), ПП «Транс-с» (№ 28-03 від 28.03.2025 р.) та ПП «Транс-к» (№2703 від 27.03.2025р.)

Запропоновані автором наукові положення та практичні рекомендації використані в навчальному процесі кафедри економіки Державного університету «Київський авіаційний інститут» при підготовці фахівців: зі спеціальності 051 «Економіка» за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» при викладанні на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти дисциплін – «Проектний аналіз і оцінювання ризиків», «Соціально-економічна безпека підприємства»; на другому (магістерському) – «Управління фінансово-економічною безпекою авіапідприємства» (довідка від 06.03.2025 № 534/11.02).

Структура та зміст дисертації.

Дисертаційна робота складається з трьох розділів, у яких послідовно представлено основні положення та результати дослідження. У вступній частині автором обґрунтовано актуальність обраної тематики, окреслено наукову новизну, визначено зв'язок роботи з науково-дослідними проектами Державного університету «Київський авіаційний інститут», наведено відомості щодо апробації результатів та їх практичного значення. Структура дисертації також включає анотацію з узагальненим викладом змісту дослідження та перелік наукових публікацій, у яких відображено ключові результати роботи. Сформульовані автором висновки логічно узагальнюють отримані результати. Загальний обсяг дисертації становить 310 сторінок, із них – 277 сторінки основного тексту, список використаних джерел налічує 179 найменування, 7 додатків, 49 таблиць та 33 рисунка.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

Дисертація написана українською мовою з послідовним логічним викладенням матеріалу та застосуванням наукового стилю написання. За результатами перевірки дисертаційної роботи Лункіної І.Ю. на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності. Оформлення роботи повністю відповідає вимогам, визначеним Міністерством освіти і науки України

Відповідність фаху.

Дисертація Лункіної І.Ю. за змістом поставлених завдань та відповідно до використаних методів дослідження, які вирішують конкретні наукові завдання, отриманими результатами та теоретичною і практичною значимістю відповідає спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Враховуючи значну теоретичну та прикладну цінність, очевидну наукову новизну, а також загальне сприятливе враження від

проаналізованого дисертаційного дослідження, вважаємо за доцільне зосередити увагу на певних аспектах, які можуть стати підставою для подальшої наукової дискусії:

1. Автором запропонована модель причинно-наслідкових зав'язків в структурі механізму антикризового забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу транспортних підприємств (с. 80, рис. 1.7), що оснований на системному та інтегральному підході, що виражається в тісному взаємозв'язку зі всіма її компонентами, які утворюють єдину систему. Проте робота виграла б, якщо більш детально охарактеризувати бізнес-процеси, які впливають на результативність заходів щодо формування збалансованого потенціалу.

2. В дисертації запропоновано диференційний інструментарій антикризового забезпечення збалансованого потенціалу підприємства для окремих груп підприємств. Так, для ПАТ «АТП «АТЛАНТ» та ТОВ «ТК Експерт» (с. 230, рис. 3.14) запропоновано антикризове забезпечення формування збалансованого потенціалу через механізм технологічної модернізації транспортних підприємств, проте було б доцільніше більш детально надати особливості модернізації на кожному з підприємств.

3. Автором обґрунтовані передумови антикризового забезпечення у транспортній галузі України (с. 94-117), яка характеризується широким охопленням факторів, які впливають на її розвиток. Доведено, що антикризове забезпечення стало важливим інструментом для стабілізації роботи підприємств та створило основу для подальшого відновлення й розвитку. Водночас доцільним виглядало б розширення аналітичного блоку за регіонами, що дозволило би точніше охарактеризувати глибину впливу кризових явищ та виявити закономірності у зміні динаміки.

Вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Лункіної І.Ю.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Виходячи зі змісту, дисертація Лункіної Ірини Юріївни на тему «Антикризове забезпечення в системі формування збалансованого потенціалу підприємства», що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а Лункіна І.Ю. заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Доцент кафедри економіки
Факультету економіки та
бізнес-адміністрування
Державного університету
«Київський авіаційний інститут»
кандидат економічних наук, доцент


Тетяна СІМКОВА
